

pítani, de a törvény ezt nem tette, holott nyilván világosan ezt kellett volna kimondani, ha egy fontos alapelvet át akart volna törni a törvényhozó. A maradvány tehát csak addig előzheti meg az új részjelzálogjogot a prioritás elve alapján, amíg tényleg maradvány, de ha a helyébe új részjelzálogjog alapítatik, ez már mint új részjelzálogjog tekintendő és így a többi előbb keletkezett új jelzálogjogot rangsorban nem előzi meg, hanem követi.

Szladits Károly „Dologi jog” című munkája (336. lap) erről a kérdésről csak annyit mond, hogy az esetben, ha a ranghely csak részben üresedett meg, a követelés részleges kielégítése következtében és a tulajdonos másnak a megüresedett résznek megfelelő új jelzálogjogot engedélyez, úgy a régi hitelező *maradékkövetelése* az új hitelező követelését rangsorban megelőzi. Szladits tehát nem beszél a fordított sorrendről, igaz, hogy nem is cáfolja Nizsalovszky álláspontját, de azt hiszem épen hallgatása alapján és abból, hogy a törvény szövegének megfelelően, csupán a maradékkövetelés elsőbbségéről beszél, arra kell következtetnünk, hogy nem osztja Nizsalovszky álláspontját, hanem az elsőbbséget csak az esetben adja meg a maradékkövetelésnek, ha az mint ilyen szerepel és nem adja meg az annak helyébe lépett új követelésnek, mert az új részjelzálogjogok között később keletkezett mint az előbbieket.

Tudomásom szerint a gyakorlat még nem foglalt állást ebben a kérdésben s különösen a kir. Kúriának nem volt még alkalma ebben a kérdésben dönteni. Nagyon kívánatos volna, ha a kérdés vita tárgyává tétetnék addig is, míg a bírói gyakorlat e kérdésben kialakul.

Dr. Borsodi Miklós.

A m. kir. Kúria 70. számú jogegységi döntvénye. A m. kir. Kúria I. tanácsa el kívánt térni az 545. számú, a P. H. T.-be felvett attól az elvi határozattól, hogy tárgyi felelősség esetén kármegosztásnak helye nincs és a veszélyes üzem üzembentartóját csak a sérült kizárólagos hibája mentesíti. A kir. Kúria jogegységi tanácsa a kérdésben úgy döntött, hogy „ha a veszélyes üzem körében történt balesetet nem egyedül a sérült hibája okozta, hanem a baleset bekövetkezésére csak közrehatott, úgy a tárgyi felelősség alapján folyó perben is megfelelően kell alkalmazni azt az általános szabályt, hogy a bíróság az eset körülményeinek figyelembevételével — különös tekintettel a felek vétkességére és arra, hogy a kárt túlnyomóan az egyik vagy másik fél okozta — határozza meg, van-e és mennyiben helye kártérítésnek.”

A jogegységi határozattal eldöntött kérdést e lapok hasábjain a kérdés felvetődésekor már tárgyaltam. (Tárgyi felelősség és kármegosztás. Polgári Jog 1934. novemberi szám. 531. oldal.) Kifejtettem, hogy nincs semmi akadálya a kármegosztásnak, de nem a vétkességi elv, hanem az *együttokozás* alapján. Helyesen indokol a jogegységi határozat: „fel kell tenni, hogy a törvény az „okozta” kifejezést a mindennapi életben elfogadott közönséges jelentésében használja, mert ellenkező felle-

vésre utaló adat nincs. E jelentés mögött pedig nem az a megfontolás áll, hogy az okozatot mindig egyetlen ok eredményeképpen kell felfogni. Ellenkezőleg: a mindennapi élet tapasztalata szerint ugyanannak az eseménynek, ebben az esetben a balesetnek bekövetkezése két vagy több oknak az eredménye is lehet. Ez áll a vasúti üzemre is. Nem számítva ugyanis azt az (ezúttal közömbös) esetet, amidőn a balesetet egyedül a sérült hibája okozza, igen gyakran megtörténik, hogy a baleset bekövetkezésére egyéb tényezők mellett a sérült hibája is közrehat."

Bár elvileg a döntéssel egyező álláspontot foglaltam el, mégis a határozat szövegezésére való tekintettel nem felesleges a bírói gyakorlat kialakulása előtt egyes félreértéseknek kizárása végett a jogegységi határozat magyarázása. Helytelen bírói gyakorlat teljesen kiforgathatja a tárgyi felelősség intézménye mögött rejlő törvényhozói gondolatot és a károsultat a legtöbb esetben a bizonyítás elégtelensége miatt jogos igényével védteletlenül hagyná.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a károkozás és a vétesség bizonyításának a károsultra való háritása, ki a baleset pillanatában és a hirtelen sérülés által okozott telki állapotban igazán nem gondoskodhat bizonyítékokról és nem tudja megfigyelni, hogy mi volt a baleset oka, a veszélyes üzem szervezeteiben pedig teljesen tájékozatlan, egyenlő a károsultnak a veszélyes üzem haszna és üzeme érdekében való kiszolgáltatottságával legfontosabb javai: élete és testi épsége, tekintetében. Bármennyire is értem a technika áldásait, a gyorsaság előnyeit, de a fontosabb érdek mégis a gyalogjáró életbiztonsága és testi épsége. A haszon az üzemé, a veszély is méltányosan csak őt terhelheti.

A döntvény az indokolásban helyesen az együttokozás elvi alapján áll, mégis az általános elv idézésével belevonja a felek véttségét. Nézetem szerint ez csak az általános szabály ismétlése. A tárgyi felelősség kérdésében *sem a veszélyes üzem, sem a sérült véttsége vizsgálat tárgyává nem tehető*, épen ezi akarja kizárni az objektív kártérítés elve, csak az okozás a döntő.

A döntvény sem a tárgyi felelősség alapelvén, sem a vele járó bizonyítási tehereloszláson nem változtat.

1. Tehát, ha a baleset a veszélyes üzem körében történt, akkor az üzembetartó az okozott kárért felelős, amíg magát a törvényben felsorolt okokkal ki nem menti. Még az okozásra nézve is vélelem áll fenn. Ha a baleset a veszélyes üzem körében történt (így szól a jogegységi döntés is), akkor okozónak az üzem tekintendő, míg az üzembetartó mást nem bizonyít.

2: Az üzembetartó csak a törvényben felsorolt okok alapján mentesül, tehát erőhatalom, harmadik személy elháríthatatlan cselekménye, vagy sérült hibája esetén. Ha a baleset előidézésében más ok is közrehatott az üzemen kívül, mely a törvényben felsorolva nincs, az az üzembetartó felelőssége szempontjából közömbös. Így közömbös a véletlen, vagy *harmadik személy nem ellenállhatatlan cselekményének*, vagy más eseménynek közrehatása. Különösen az üzembetartót terheli az üzem veszé-

lyességével járó esemény, pl. a gépnek az üzem folytatása közben előálló hibái, habár az üzembetartó előre nem láthatta, a sérültnek a közlekedés sűrűsége, a vele járó zaj és lárma vagy más járművek közbelépése folytáni megzavarodása. Ha a sérült megzavarodván, nem tesz célszerű mozdulatot, ez nem sérült hibája, ez nem cselekmény, hanem ösztönös mozgás, esemény, véletlen.

3. Hogy a baleset előidézésében a sérült is közrehatott, az üzembetartónak kell bizonyítani. Ha a bizonyítás nem sikerül, úgy az üzembetartó teljes kártérítéssel tartozik. Az üzembetartó a bizonyító fél a perrendtartás szabályai szempontjából (tanúbizonyítás, eskü alatti kihallgatás stb.). Ha a baleset előidézésében a sérült cselekménye is közrehatott, úgy a közrehatás mértéke szerint az üzembetartó kártérítési kötelezettsége mérséklődik, de csak a sérült kizárólagos hibája esetén mentesül teljesen. A baleset előidézésében közrehatott *olyan okok, melyek a törvény szerint nem mentesítenek* az okozás mértékének megállapítása szempontjából az *üzembetartó terhére mennek*.

A döntés magyarázata szempontjából ezeket tartottam kiemelni szükségesnek. A döntés helyes és méltányos, de helytelen alkalmazása emberek legfontosabb javait, életét, testi épségét áldozná fel egyesek kényelmi, üzleti, vagy sportérdekeiért.

Ifj. dr. Szigeti László.

Közérdek és jogszabálmódosulás. A Polgári Jog mult évi novemberi számában e címen megemlékeztünk a Kúriának arról a gyakorlatáról, amely a vízdíj szolgáltatásra az ingatlan árverési vételárának felosztásakor az elsőségi jogot megállapította, azaz az indokolással, hogy a vízszolgáltatás teljesítése a hozzáfűződő közérdek okából meg nem tagadható. A viszonyok életbeli súlya, ha változó jogi formákban, de mindenütt kielégítést keres, ez okból érdemes megemlíteni a berlini Kammergerichtnek ugyane téma körébe vágó döntését. Az ingatlan elárverezése után a vízdíj hátralékban maradt. A vízművek az árverési vevőnek szerződési formulát küldöttek be, amelyben egyebek között az foglaltatott, hogy amennyiben a vízszolgáltatást az új tulajdonos igénybeveszi, úgy ezzel együtt a régi tulajdonost terhelő hátralékot is átveszi. Az új tulajdonos a szerződési formulából az adósságátvállalásra vonatkozó tételt törölte, de a vízszolgáltatást igénybevette. A vízművek a vízdíjhátralék megfizetésére keresetet indítottak és a Kammergericht a tulajdonost marasztalta is, mondván, hogy az átvállalási nyilatkozat törlése dacára is a vízszolgáltatás folytatólagos igénybevetelével az új tulajdonos a hátralék terhét magára vállalta. Az ítéletnek napilapban történt közlése szerint a vízművek kötelezve vannak minden háztulajdonosnak, tekintet nélkül annak bonítására, a vízszolgáltatást teljesíteni, és így a vízműveknek meg kell engedni, hogy a birtokutód felelősségét igénybe vehesse. A német döntés lényege is tehát az a kiindulópont, hogy a vízművek a vízszállítás teljesítését nem tagadhatják meg. Az érdeketöltés-